

OKM:n korkeakouluohjauksen ja korkeakoulujen valtionrahoituksen kohdentamisessa käytettyjen rahoitusmallien uudistamisen työryhmä, kokous 2/2023

Aika 5.4.2023 klo 13.30-16.00

Paikka Liikenne- ja viestintäministeriö, Eteläesplanadi 4, 1 krs. Auditorio ja Teams

Osallistujat: Ylijohtaja **Atte Jääskeläinen**, opetus- ja kulttuuriministeriö (pj)
Johtaja **Jonna Korhonen**, opetus- ja kulttuuriministeriö
Rehtori **Keijo Hämäläinen**, Jyväskylän yliopisto
Rehtori **Minna Martikainen**, Vaasan yliopisto
Rehtori **Ilkka Niemelä**, Aalto-yliopisto
Rehtori **Mervi Vidgén**, Savonia-ammattikorkeakoulu
Toiminnanjohtaja **Ida Mielityinen**, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Koulutuspolitiikan asiantuntija **Johanna Fonsell**, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry
Koulutuspolitiikan asiantuntija **Heidi Rättyä**, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
Pääjohtaja **Paula Eerola**, Suomen Akatemia
Johtaja **Tero Karjalainen**, Itä-Suomen yliopisto (Tieteentekijöiden liitto)
Professori **Mika Lähteenmäki**, Jyväskylän yliopisto (Professoriliitto)
Erityisasiantuntija **Hannele Louhelainen**, Opetusalan ammattijärjestö OAJ
Koulutusasioiden asiantuntija **Marja Vartiainen**, Suomen yrittäjät
Päällikkö, **Heikki Holopainen**, Sivistystyönantajat ry
Johtava asiantuntija **Harri Länsipuro**, työ- ja elinkeinoministeriö
Toimitusjohtaja, **Liisa Suvikumpu**, Rahastot ja säätiöt ry

Opetusneuvos **Jukka Haapamäki**, opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusneuvos **Tomi Halonen**, opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusneuvos **Jorma Karhu**, opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusneuvos **Ulla Mäkeläinen**, opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusneuvos **Maarit Palonen**, opetus- ja kulttuuriministeriö
Neuvotteleva virkamies **Allan Seuri**, opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusneuvos **Soili Vasikainen**, opetus- ja kulttuuriministeriö

Poissa: Johtaja **Erja Heikkinen**, opetus- ja kulttuuriministeriö
Rehtori **Tapio Kujala**, Tampereen ammattikorkeakoulu
Asiantuntija Mikko **Vieltojärvi**, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Neuvotteleva virkamies **Sanna Nieminen**, valtiovarainministeriö
Kauppätieteiden tohtori **Markus Lahtinen**
Professori **Ari Hyytinen**

Hallitusneuvos **Laura Hansén**, opetus- ja kulttuuriministeriö

Asialista

1. Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

2. Työ- ja viestintäsuunnitelmat

Ulla Mäkeläinen esitteli sihteeristön ehdotuksen työryhmän työ- ja viestintäsuunnitelmaksi. Viestinnän yleisenä lähtökohtana on osallistavuus, vuorovaikutteisuus ja avoimuus. Hankkeen viestintä perustuu verkostomaiseen työskentelytapaan, jossa jokaisella työryhmän jäsenellä on oikeus ja vastuu välittää tietoa omalle verkostolleen. Työsuunnitelmassa on alustavasti hahmotettu kokousten asialistaa ja syksyn osalta jäsenille tehdyn kartoituksen perusteella valikoituneet syksyn kokousajat. Kevään 2024 kokousajat sovitaan syksyllä. Varsinaiset kalenterikutsut lähetetään erikseen.

Keskustelussa tärkeänä pidettiin, että ehdotuksen mukaisesti korkeakoulujen rehtoreita kytketään valmistelun aikaiseen keskusteluun myös työryhmän jäseniä laajemmin. Keskeisten teemojen, kuten TKI -rahoituksen lisäys ja kohdennusperiaatteet, osalta tarvitaan toistoa eri foorumeilla. Keskustelussa hyvänä käytäntönä esille nousi yhteisen ymmärryksen lisäämiseksi keskeisten rahoittajien brief -tilaisuudet (tavoitteet, määrärahat) yksityisille säätiöille ja rahastoille.

Hyväksyttiin työryhmän työ- ja viestintäsuunnitelma ehdotuksen mukaisena.

3. Ohjauksen ja rahoituksen tilannekuva

Tilannekuvan muodostamiseksi Jorma Karhu esitti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen ohjauksen ja rahoituksen lähtökohtia Suomessa, Maarit Palonen ja Tomi Halonen kertoivat viime aikaisten selvitysten valossa Suomen rahoitus- ja ohjauskäytänteitä suhteessa kv-verrokkeihin ja Jukka Haapamäki korkeakoulu- ja tiedepolitiikan keskeisten tavoitteiden taustoista tilastojen kautta. Aineisto oli jaettu etukäteen työryhmän jäsenille.

Työryhmän jäseniltä tuli joitakin täsmennystarpeita esitettyihin kalvoihin. Kansainvälisten verrokkien tarkasteluun tuotiin esille myös kansalliset erityispiirteet ja korkeakoulujen omaehtoiset päätökset resurssien suuntaamisessa tavoiteltujen tulosten aikaan saamisessa, kuten AMK TKI -toiminnassa. Keskustelussa pohdittiin, kuinka paljon tarvitaan yksityiskohtaista ohjausta tiettyjen korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden suunnassa etenemiseen.

Puheenjohtaja nosti esille lähtökohtiin vaikuttavina ulottuvuuksina erityisesti:

- edistettävät tavoitteet,
- millä aikavälillä käytänteisiin muutoksia tehdään ja milloin muutoksia odotetaan saatavan aikaiseksi,
- mitkä kannusteet ja ohjauskäytänteet vaikuttavat toimintaan ja millä aikavälillä,
- mistä ammennamme käsityksen siitä, mikä vaikutus päätetyillä toimenpiteillä todennäköisesti on ja missä määrin aikaansaannoksia voidaan mitata.

4. Lähetekeskustelu: korkeakoulujen rahoituksen ja ohjauksen kokonaisuuden kehittäminen

Ohjauksen ja rahoituksen tilannekuvan perusteella käytiin lähetekeskustelua ohjaus- ja rahoituskäytänteiden kehittämisen mahdollisista lähtökohdista. Keskustelua tuki työryhmän jäsenten ennakkopohdinta: "Millaisille peruslähtökohdille korkeakoulujen ohjaus- ja rahoituskäytänteiden kehittämisen tulisi perustua?".

Puheenjohtaja Jääskeläinen esitti ohjauksen ja rahoituksen tilannekuvan ja työryhmän jäsenten näkemysten perusteella mahdollisia lähtökohtia ohjaus- ja rahoituskäytänteiden kehittämiseksi. Esitys jaettiin kokouksen jälkeen työryhmän jäsenille.

Keskustelussa esiin nousi vahvasti korkeakoulujen autonomia. Puheenjohtaja totesi autonomian olevan tärkeä, koska tämän uskotaan turvaavan yhteiskunnan kannalta parhaan tuloksen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei korkeakouluilla olisi veloituksia pääasialliselta rahoittajalta yhteiskuntavastuun muodossa. Korkeakouluvisiossa tunnistettujen tavoitteiden todettiin olevan edelleen relevantteja pidemmän aikavälin tavoitteita. Nämä ovat olleet keskeisesti esillä myös korkeakoulujen sopimuskauden 2021-2024 välitarkasteluissa. Tärkeää olisi pystyä näkemään, minkä tavoitteiden edistämiseksi nykyiset ohjauskäytänteet tai rahoitusmallit eivät toimi parhaalla mahdollisella tavalla.

Lisärahoituksen hankkimisen kannusteet nähtiin pohtimisen arvoisena. Samalla on pystyttävä katsomaan myös tavoitteiden ohi. Kyse ei saisi olla pelkästään yksittäisen elinkeinoelämän sektoriin kiinnittymisestä, vaan laajemmin tulevaisuuden haasteisiin vastaamisesta. Nykyisellään Suomen Akatemian rahoitus toimii tutkimuksen laadun laajempina mittarina. EU – rahoituksessa on nähtävä myös ennalta tehdyt painopistevalinnat, jotka vaikuttavat korkeakoulujen mahdollisuuksiin kilpailla näistä rahoituksista. Täydentävän rahoituksen kasvu voi olla hetkellistä ja liittyä muihin temaattisiin tavoitteisiin.

Kokouksessa ei vielä lopullisesti otettu kantaa lähtökohtiin, vaikka puheenjohtajan esittämät havainnot saivat myönteisen vastaanoton. Puheenjohtaja korosti, että liian tiukkoja linjauksia vältetään alkuvaiheessa. Näin valmistuvilla selvityksillä on todellista vaikutusta varsinaisiin ehdotuksiin. Ennen kesälomia on kuitenkin pystyttävä tekemään keskeisiä linjauksia syksyn valmistelun mahdollistamiseksi. Virkavalmistelussa hyödynnetään HGSE:n asiantuntemusta erityisesti sen ennustamiseksi, millaisia vaikutuksia ehdotetuilla muutoksilla oletetaan olevan.

5. Seuraavan kokouksen asiat ja tietotarpeet

Sovittiin, että sihteeristö palaa tähän valmistelun edetessä.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen.